

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Dragica Katalinić, dr. med.
Andreja Huskić

**Izvješće o osobama liječenim zbog
zlouporabe psihoaktivnih droga
u Hrvatskoj u 2015. godini**

Report on persons treated for drug abuse in
Croatia in 2015

Zagreb, 2016.

„Izvešće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga
u Hrvatskoj u 2015. godini“

Report on persons treated for drug abuse in Croatia in 2015

Izdavač:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, Rockefellerova 7

www.hzjz.hr

Web stranice: <http://www.hzjz.hr/sluzbe/sluzba-za-epidemiologiju/odjel-za-nadzor-i-istrazivanje-ne-zaraznih-bolesti/odsjek-za-pracenje-ovisnosti-s-registrom-osoba-lijecenih-zbog-zlouporabe-psihoaktivnih-droga/>

Publisher:

Croatian Institute of Public Health Rockefellerova 7, HR-10000 Zagreb, Croatia

Phone: +385 (1) 4863 240

Website: <http://www.hzjz.hr/sluzbe/sluzba-za-epidemiologiju/odjel-za-nadzor-i-istrazivanje-ne-zaraznih-bolesti/odsjek-za-pracenje-ovisnosti-s-registrom-osoba-lijecenih-zbog-zlouporabe-psihoaktivnih-droga/>

Autori/Authors :

Dragica Katalinić, dr. med.

Andreja Huskić

Suradnik/ Technical associate :

Mario Hemen

Izvor podataka - Hrvatski zavod za javno zdravstvo osim gdje je to posebno naznačeno

Pri korištenju podataka iz ove publikacije – obavezno navesti izvor

PLEASE QUOTE THE DATA SOURCE

Sadržaj/ Contents

I. EPIDEMIOLOŠKA SLIKA OVISNOSTI O PSIHOAKTIVNIM DROGAMA U SVIJETU I EUROPI.....	5
II. OSOBE LIJEČENE U IZVANBOLNIČKOM SUSTAVU ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2015. GODINI	6
KRETANJE ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ	7
SOCIO-EKONOMSKE ZNAČAJKE OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA	18
RIZIČNA PONAŠANJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA ..	35
PREBOLJELE BOLESTI ILI POZITIVITET (ANAMNESTIČKI) U OPIJATNIH OVISNIKA.....	37
OVISNIČKA POPULACIJA I SUKOBI SA ZAKONOM	38

I. EPIDEMIOLOŠKA SLIKA OVISNOSTI O PSIHOAKTIVNIM DROGAMA U SVIJETU I EUROPI

Europa je vrlo važno tržište droga, gdje je uz domaću proizvodnju prisutno i krijumčarenje droga iz drugih dijelova svijeta, kao što su to Latinska Amerika, sjeverna Afrika i zapadna Azija. Uz Europu kao proizvođača sintetskog kanabisa i drugih sintetskih droga, Kina i Indija su zemlje odakle dolaze brojne nove psihoaktivne tvari. Posljednjih desetak godina se povećao broj novih tvari na tržištu droga. Borba protiv ove pošasti je vrlo zahtjevna i teška. U okviru EU je ustanovljen i Sustav ranog upozoravanja na pojavu novih psihoaktivnih tvari.

Prema Europskom izvješću o drogama EMCDDA-a, došlo je do ponovnog porasta uporabe MDMA (ecstasy). Postoje naznake da je MDMA sve popularniji i kod postojećih korisnika stimulansa te kod novih mladih korisnika. To znači da bi trebalo poduzeti mjere prevencije i smanjenja štete usmjerene na nove korisnike koji možda upotrebljavaju visoko dozirane proizvode a nisu svjesni rizika povezanih s uporabom tih tvari.

Provedena istraživanja ukazuju na to da se kokain više konzumira u državama zapadne i južne Europe dok se amfetamini više koriste u sjevernoj i istočnoj Europi. I u nekim drugim zemljama došlo je do povećanja dolaska na liječenje zbog zlouporabe i ovisnosti o amfetaminima. Gotovo polovica tih korisnika ih primjenjuju intravenozno.

Novije procjene pokazuju da kanabis zauzima najveći udio u vrijednosti nezakonitog europskog tržišta droga, te je proizvodnja kanabisa tako postala glavni generator prihoda organiziranom kriminalu. Kaznena djela povezana s kanabisom čine oko tri četvrtine svih kažnjivih djela povezanih s drogama. Procjenjuje se da oko 1% odraslih osoba u Europi upotrebljava kanabis svakodnevno ili gotovo svakodnevno.

Među novim psihoaktivnim drogama koje su se pojavile na međunarodnom tržištu su vrlo prisutni i sintetski kanabinoidi (oko 60%). Oni su znatno toksičniji a zlouporaba je povezana sa brojnim trovanjima pa čak i smrtnim slučajevima. EMCDDA je obznanio da je MDBM-CHMICA povezan sa 13 smrtnih slučajeva i 23 nesmrtonosne intoksikacije. Smrtni ishodi i trovanja su zabilježeni u 8 država ali postoje mogućnosti pojave i u ostalim državama. Uzimatelji droga uglavnom niti ne znaju što su uzeli niti kako će djelovati. Snažni psihostimulans, sintetski katinon alfa-PVP se povezuje sa gotovo 200 akutnih intoksikacija i više od 100 smrtnih slučajeva u Europi. Nove psihoaktivne tvari su pronađene u proizvodima koji se na tržištu prodaju kao zamjene za lijekove kao što su to na primjer benzodiazepini.

Velika prijetnja u novije vrijeme je i opskrba drogama preko interneta. Nabava novih droga putem interneta postaje sve veća a kontrola cijelog postupka je vrlo teška. To predstavlja problem za cijelu buduću europsku politiku na ovom području. Ovaj medij bi trebalo pokušati iskoristiti za smanjenje problema s drogama.

II. OSOBE LIJEČENE U IZVANBOLNIČKOM SUSTAVU ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2015. GODINI

Među vodećim javnozdravstvenim problemima u Hrvatskoj, Europi i mnogim područjima svijeta, i nadalje je zlouporaba droga, koja i kao medicinski tako i kao društveni fenomen već dugi niz godina izaziva opću pozornost. Na svjetskom pa tako i europskom tržištu psihoaktivnih droga se iz godine u godinu pojavljuje sve veći broj novih, različitih, uglavnom sintetičkih droga kao što su to sintetički kanabinoidi te različiti sintetički oblici već ranije poznatih droga. U Hrvatskoj je došlo do novih izmjena Kaznenog zakona, nove tvari su stavljene pod kontrolu, donijeti je nova Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga 2012-2017. i Akcijski plan suzbijanja zlouporabe droga 2012-2014.

Uzimanje droga je često povezano s drugim rizičnim ponašanjima i/ili ovisnostima kao što je pušenje, alkoholizam, igre na sreću, nepotrebno i neodgovarajuće uzimanje lijekova, ali i s nizom medicinskih, društvenih i psiholoških problema. Vrlo često ljudi, osobito mladi, izloženi svim problemima koje donosi „odrastanje“ i stresnim situacijama posežu za različitim načinima samopomoći. Kako se u toj dobi osjećaju snažno, ne traže stručnu pomoć nego posežu za psihoaktivnim sredstvima kao što je to alkohol i droge. Vjeruju da će im to smanjiti osjećaj tjeskobe i popraviti im raspoloženje. Mnogi ljudi misle da marihuana ne škodi a i informacije koje dobivaju su često kontradiktorne. Roditelji im brane a u njihovoj dobi im se žele upravo suprotstaviti. Svi ljudi se žele osjećati ugodno a centar za ugone u mozgu koji je potaknut na rad kad se uzimaju i ova sredstva. Osim toga, psihoaktivna sredstva oslobađaju od osjećaja anksioznosti, usamljenosti, nemoći i bezvrijednosti, bar na samo početku, ali sve to na vrlo kratko vrijeme. Tako osoba ima želju za njihovim ponovnim uzimanjem. Na taj način ulaze u začarani krug ovisnosti.

U 1978. godini, na samom početku pojave epidemije zlouporabe heroina i ovog velikog zdravstvenog problema, u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo je osnovan nacionalni Registar osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga. Ulaz u Registar je dozvoljen samo osobama koje imaju korisničko ime i lozinku za pristup. Iz bolnica, specijalističko-konzilijarnih službi te Službi za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika pri županijskim zavodima za javno zdravstvo se prikupljaju podatci o osobama koje su kod njih bile na liječenju ovisnosti ili zlouporabe psihoaktivnih droga. Vremenski okvir je od 1. siječnja do 31. prosinca tekuće godine. Kako se mijenjala metodologija liječenja, što znači da prevladava izvanbolnički način liječenja (ambulantni i u terapijskim zajednicama) dobivamo i te podatke. Od 2008. godine podatke smo počeli dobivati i od terapijskih zajednica. Pri registraciji se koristi modificirani međunarodni Pampidou upitnik i Međunarodna klasifikacija bolesti, deseta revizija – šifre F11 do F19.

Zahvaljujući svim kolegicama i kolegama iz županijskih Službi za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika te svih bolnica gdje su na liječenju bile osobe ovisne o psihoaktivnim drogama na uspješnoj suradnji, rezultat čega je svake godine ovakvo Izješće. Naša obveza je slati kumulativne podatke u Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama u Lisabonu (EMCDDA) te UNODC za World Drug Report.

KRETANJE ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ

Prema raspoloživim podacima pristiglima iz zdravstvenog sustava, već nekoliko posljednjih godina u zdravstvenim ustanovama Hrvatske, bilo u bolničkom bilo izvanbolničkom sustavu, godišnje liječi otprilike 8.000 osoba. U 2015. godini na liječenju je bilo 7.533 osoba što je približno kao i prethodne godine (7.812 osoba). Od ukupno liječenih u 2015. godini 6.123 je uzimalo opijate (81,3%). Zbog uzimanja i/ili ovisnosti o drugim psihoaktivnim sredstvima liječeno je 1.411 osobe (18,7%). Udjeli opijata i neopijata su vrlo slični kao i prethodnih godina. (Tablica 1.).

Tablica 1. BROJ SVIH LIJEČENIH OSOBA UKUPNO, BROJ LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA, TE BROJ LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OSTALIH DROGA U HRVATSKOJ 2015.GODINE

Godina	Broj svih liječenih osoba	Opijatni tip ovisnosti		Ostale droge (neopijatne)	
		Broj	%	Broj	%
2000.	3.899	2.520	64,6	1.379	35,4
2001.	5.320	3.067	57,7	2.253	42,3
2002.	5.811	4.061	69,9	1.750	30,1
2003.	5.678	4.087	72,0	1.591	28,0
2004.	5.768	4.163	72,2	1.605	27,8
2005.	6.668	4.867	73,0	1.801	27,0
2006.	7.427	5.611	75,5	1.816	24,5
2007.	7.464	5.703	76,4	1.761	23,6
2008.	7.506	5.832	77,7	1.674	22,3
2009.	7.733	6.251	80,8	1.482	19,2
2010.	7.550	6.175	81,8	1.375	18,2
2011.	7.665	6.198	80,9	1.467	19,1
2012.	7.855	6.357	80,9	1.498	19,1
2013.	7.857	6.315	80,4	1.542	19,6
2014.	7.812	6.241	79,9	1.571	20,1
2015.	7.533	6.123	81,3	1.411	18,7

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Prikazi novih osoba, koje se u sustavu liječenja pojavljuju prvi put, bitno se razlikuje od ukupno liječenih. Broj novih osoba u sustavu liječenja stagnira i dalje se smanjuje (Tablica 2.). U 2015. godini prvi put je liječeno 844 osobe (u 2014. – 1.046). Od tih novopridošlih osoba njih 175 (20,0%) su heroinski (opijatski) ovisnici, a 669 ili 80,0% konzumenti ili ovisnici o drugim drogama. Znači, u sustav i dalje godišnje ulazi više neopijatnih nego opijatnih ovisnika. Kako ovisnost o opijatima zahtijeva dugotrajni tretman i skrb, zadržavanje opijatskih ovisnika u sustavu zdravstva ukazuje da je liječenje djelotvorno i da heroinski ovisnici nisu prepušteni ulici i kriminalnom miljeu. Na ukupno postupno smanjivanje heroinske ovisnosti ukazuje i sve manji broj novih heroinskih ovisnika koji se godišnje po prvi put javljaju na liječenje. U 2013. godini novih je ovisnika o heroinu bilo ponovno manje od 300 (270). Ovaj trend se nastavlja i u 2014.

godini ih je bilo 205. Ovakvo kretanje je u suglasju s situacijom u vezi heroinske ovisnosti u zemljama Zapadne Europe i SAD, gdje se također opaža stagnacija odnosno smanjenje heroinske ovisnosti. Promjene u sredstvima i načinu uzimanja te moguće posljedice i potrebe društvene i medicinske intervencije promatrat će se i analizirati u sljedećim godinama.

Tablica 2. BROJ I UDIO PRVI PUT LIJEČENIH ZBOG OPIJATSKJE OVISNOSTI, BROJ LIJEČENIH BROJ I UDIO PRVI PUT LIJEČENIH ZBOG NEOPIJATSKJE OVISNOSTI U HRVATSKOJ 2015.GODINE

Godina	Opijatni tip ovisnosti		Neopijatni tip ovisnosti	
	Prvi put liječeni	Udio prvi put liječenih	Prvi put liječeni	Udio prvi put liječenih
2000.	1.009	40,0	1.017	73,7
2001.	1.066	34,8	1.482	65,8
2002.	846	20,8	1.221	69,8
2003.	802	19,6	1.038	65,2
2004.	732	17,6	887	55,3
2005.	785	16,1	985	54,7
2006.	876	15,6	1.125	61,9
2007.	800	14,0	979	55,6
2008.	769	13,2	931	55,6
2009.	667	10,7	796	53,7
2010.	430	6,7	750	54,5
2011.	343	5,5	808	55,1
2012.	313	4,9	807	53,9
2013.	270	4,3	855	55,4
2014.	205	3,3	841	55,5
2015.	175	2,8	669	47,4

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

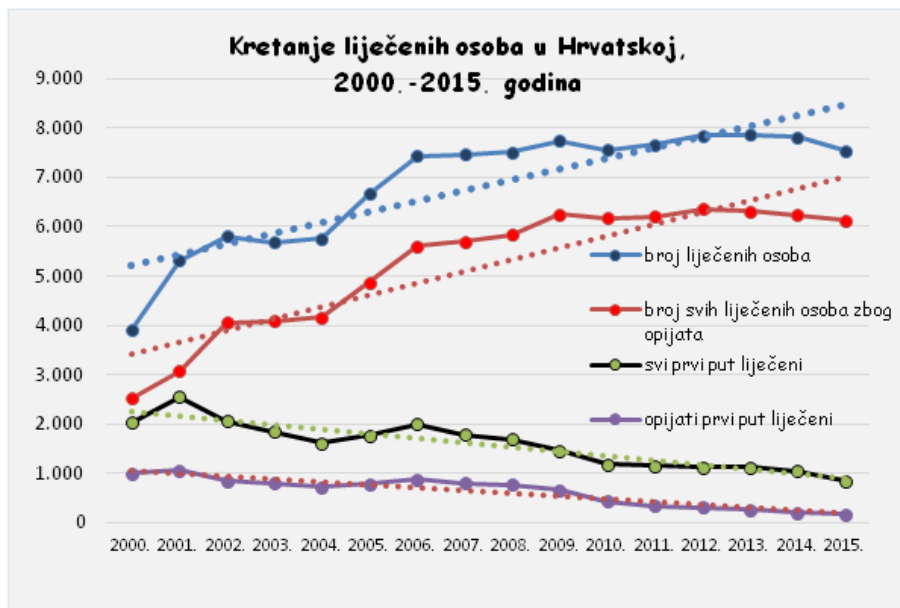
Neke značajke kretanja heroinske ovisnosti pokazuje i udio novih zahtjeva za tretmanom u posljednjih desetak godina. Dok je u 2000. godini od ukupno liječenih heroinskih ovisnika njih 40% bilo prvi put na liječenju, u 2015. godini je **samo 2,8% na liječenju prvi put**, a svi ostali su u tretmanu jednu ili više godina.

Tablica 3. KRETANJE BROJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ OD 2000. DO 2015. GODINE

Godina	Broj svih liječenih osoba	Broj svih liječenih osoba zbog opijata	Svi prvi put liječeni	Opijati prvi put liječeni
2000.	3.899	2.520	2.026	1.009
2001.	5.320	3.067	2.548	1.066
2002.	5.811	4.061	2.067	846
2003.	5.678	4.087	1.840	802
2004.	5.768	4.163	1.619	732
2005.	6.668	4.867	1.770	785
2006.	7.427	5.611	2.001	876
2007.	7.464	5.703	1.779	800
2008.	7.506	5.832	1.700	769
2009.	7.733	6.251	1.463	667
2010.	7.550	6.175	1.180	430
2011.	7.665	6.198	1.151	343
2012.	7.855	6.357	1.120	313
2013.	7.857	6.315	1.125	270
2014.	7.812	6.241	1.046	205
2015.	7.533	6.123	844	175

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Slika 1. KRETANJE BROJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DRUGA U HRVATSKOJ OD 2000. DO 2015. GODINE

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

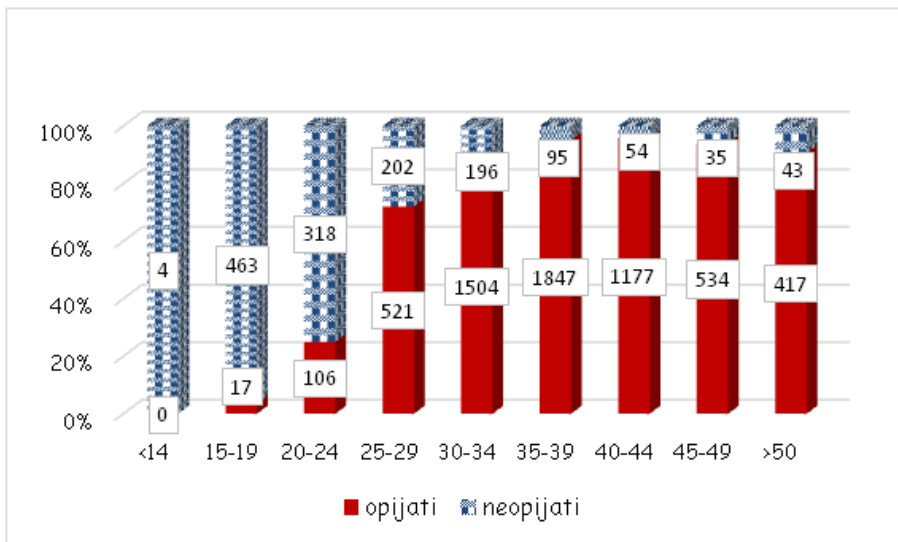
Tablica 4. LIJEČENI ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DRUGA U 2015. I 2014. GODINI U HRVATSKOJ, PREMA DOBI I SPOLU

Dob	2015.						2014.					
	Muškarci		Žene		Ukupno		Muškarci		Žene		Ukupno	
	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %
≤14	4	0,1	0	0,0	4	0,1	9	0,1	8	0,6	17	0,2
15-19	386	6,2	94	7,5	480	6,4	444	6,9	126	9,2	570	7,3
20-24	343	5,5	81	6,4	424	5,6	403	6,3	112	8,2	515	6,6
25-29	566	9,0	157	12,5	723	9,6	724	11,2	201	14,7	925	11,8
30-34	1.376	21,9	324	25,7	1.700	22,6	1.520	23,6	353	25,7	1.873	24,0
35-39	1.659	26,4	283	22,5	1.942	25,8	1.618	25,1	265	19,3	1.883	24,1
40-44	1.083	17,3	148	11,7	1.231	16,3	927	14,4	143	10,4	1.070	13,7
45-49	477	7,6	92	7,3	569	7,6	436	6,8	88	6,4	524	6,7
≥50	379	6,0	81	6,4	460	6,1	360	5,6	75	5,5	435	5,6
Ukupno	6.273	100	1.260	100	7.533	100	6.441	100	1.371	100	7.812	100

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Prema podacima o spolu i dobi liječenih ovisnika, kao i prethodnih godina većinu liječenih osoba čine muškarci. Omjer muškaraca i žena iznosi 5,0:1,0. Od ukupno 7.533 liječenih osoba bilo je 6.273 muškaraca (83,3%), i 1.260 odnosno 16,7% žena. Sveukupno je u dobi do 19 godina bilo 484 osobe (6,4%). Prema dobnim skupinama postoji sve manja razlika između muškaraca i žena. Nastavlja se pomak muškaraca u starije dobnu skupini i najviše ih je bilo u skupini 35 do 39 godina (26,4%). Žena je najviše bilo kao i prethodne godine u skupini od 30-34 godina starosti (25,7%).

Slika 2. LIJEČENI ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE, PO DOBI

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Tablica 5. PROSJEČNE DOBI OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ – 2006.-2015.

Godina liječenja	Prosječna dob		
	Muškarci	Žene	Ukupno
2006.	29,0	28,7	28,9
2007.	29,8	29,2	29,7
2008.	30,1	29,5	30,0
2009.	31,2	30,5	31,1
2010.	31,8	30,6	31,6
2011.	32,4	31,1	32,2
2012.	33,1	31,8	32,8
2013.	34,0	32,9	33,8
2014.	34,7	33,2	34,4
2015.	35,6	34,5	35,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Kao i u cijeloj Europi i u Republici Hrvatskoj ovisnička populacija u sve više stari, te prosječne dobi liječenih osoba (muškaraca i žena) pokazuju trend rasta. Budući da bilježimo liječene osobe zbog zlouporabe i/ili ovisnosti o svim psihoaktivnim drogama, to je i raspon godina vrlo velik. Najmlađa zabilježena osoba je imala 13 a najstarija 76 godina. Od 2008. godine nadalje bilježimo povećanje prosječne dobi i žena i muškaraca pa su tako i u 2015. godini većina liječenih starijih od 30 godina. Žene su u prosjeku imale 34,5 godina, u posljednjih deset godina su starije za 5,8 godina. Muškarci su prosječno stari 35,6 godine, a u posljednjih 10 godina prosječna starost liječenih muškaraca se povećala za 6,6 godina.

RASPODJELA OVISNIKA PO ŽUPANIJAMA I USTANOVAMA LIJEČENJA

Problem bolesti ovisnosti izražen u broju liječenih osoba u odnosu na broj stanovnika pokazuje opterećenost pojedinih područja Hrvatske i raspodjelu ovisnika i konzumenta droga. Broj liječenih ovisnika u pojedinim županijama u odnosu na broj stanovnika županije (100.000 stanovnika dobne skupine od 15 do 64 godine) prikazan je u Tablici 6. Za čitavu Hrvatsku stopa je **261,4/100.000 stanovnika dobi od 15. do 64. godine**. U sedam županija broj ovisnika na 100.000 stanovnika je viši od prosjeka Hrvatske. To su: Istarska županija (524,6), zatim Zadarska (501,6), , Šibensko-kninska (432,6), Grad Zagreb (406,4) Primorsko-goranska (332,6), Splitsko-dalmatinska (321,1) te Dubrovačko-neretvanska (309,4). Ostale županije su imale stope niže od hrvatskog prosjeka. Kako su podatci dostupni samo iz zdravstvenog sektora, za pravu procjenu proširenosti konzumacije droga i ovisnosti o drogama trebalo bi uzeti u obzir i podatke iz Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva pravosuđa o osobama zatečenim u posjedovanju droga te osobama koje su počinile kazneno djelo u vezi s drogama. Osobe koje se nalaze u terapijskim zajednicama prema mjestu prebivališta također. Tek potpunom analizom podataka iz više izvora mogla bi se dobiti potpunija i sveobuhvatnija slika problematike povezane sa zlouporabom droga u čitavoj zemlji.

Kao i na općenitu pojavnost bolesti i poremećaja tako i na problematiku u vezi s ovisnostima mogu djelovati i populacijske, prostorne i ekonomske značajke županije. Ličko-senjska županija je na primjer županija s relativno starim stanovništvom i nepovoljnim socio-ekonomskim uvjetima. Iako se u priobalnom dijelu Hrvatske, osobito na otocima, ljeti ostvaruju mnoge prednosti turizma, zimski mjeseci u manjim sredinama nose prijetnju dosade i manjka interesa i aktivnosti.

Tablica 6. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA I STOPE NA 100.000 STANOVNIKA U DOBI OD 15. DO 64. GODINE, OSOBE PRVI PUT LIJEČENE PREMA ŽUPANIJI PREBIVALIŠTA U HRVATSKOJ 2015. GODINE

Županija	Liječene osobe ukupno					Prvi put liječeni			
	Broj	Broj stanovnika	Stopa na 100.000*	Od toga opijati	stopa na 100.000*	Svi tipovi ovisnosti	Udio od liječenih osoba u županiji (%)	Od toga opijatni tip	Udio od prvi put liječenih u županiji (%)
Grad Zagreb	2.183	537.188	406,4	1.610	299,7	288	13,2	31	10,8
Zagrebačka	344	215.411	159,7	241	111,9	45	13,1	5	11,1
Krapinsko-zagorska	49	89.545	54,7	25	27,9	15	30,6	2	13,3
Sisačko-moslavačka	96	113.750	84,4	42	36,9	24	25,0	2	8,3
Karlovačka	118	84.359	139,9	49	58,1	40	33,9	2	5,0
Varaždinska	245	119.212	205,5	196	164,4	28	11,4	4	14,3
Koprivničko-križevačka	84	76.937	109,2	33	42,9	24	28,6	4	16,7
Bjelovarsko-bilogorska	26	79.310	32,8	4	5,0	18	69,2	0	0,0
Primorsko-goranska	676	203.224	332,6	643	316,4	50	7,4	30	60,0
Ličko-senjska	15	31.428	47,7	11	35,0	5	33,3	1	20,0
Virovitičko-podravska	27	56.797	47,5	13	22,9	12	44,4	3	25,0
Požeško-slavonska	56	50.892	110,0	41	80,6	10	17,8	2	20,0
Brodsko-posavska	135	103.668	130,2	120	115,8	7	5,2	2	28,6
Zadarska	560	111.652	501,6	545	488,1	13	2,3	6	46,2
Osječko-baranjska	353	206.692	161,1	258	124,8	53	15,0	12	22,6
Šibensko-kninska	333	70.048	432,6	277	395,4	13	3,9	4	30,8
Vukovarsko-srijemska	165	118.382	139,4	158	133,5	9	5,5	7	77,8
Splitsko-dalmatinska	979	304.915	321,1	854	280,1	107	10,9	36	33,6
Istarska	749	142.780	524,6	668	467,9	49	6,5	14	28,6
Dubrovačko-neretvanska	250	80.804	309,4	223	276,0	12	4,8	4	33,3
Međimurska	118	76.834	153,6	91	118,4	17	14,4	0	0,0
Ukupno Hrvatska	7.511	2.873.828	261,4	6.102	212,3	839	11,2	171	20,4
Druge države	22			21		5		4	
UKUPNO	7.533			6.123		844	11,2	175	20,7

*Stopa na 100.000 stanovnika dobi od 15 do 64 godina (Popis stanovništva 2011. DZS)

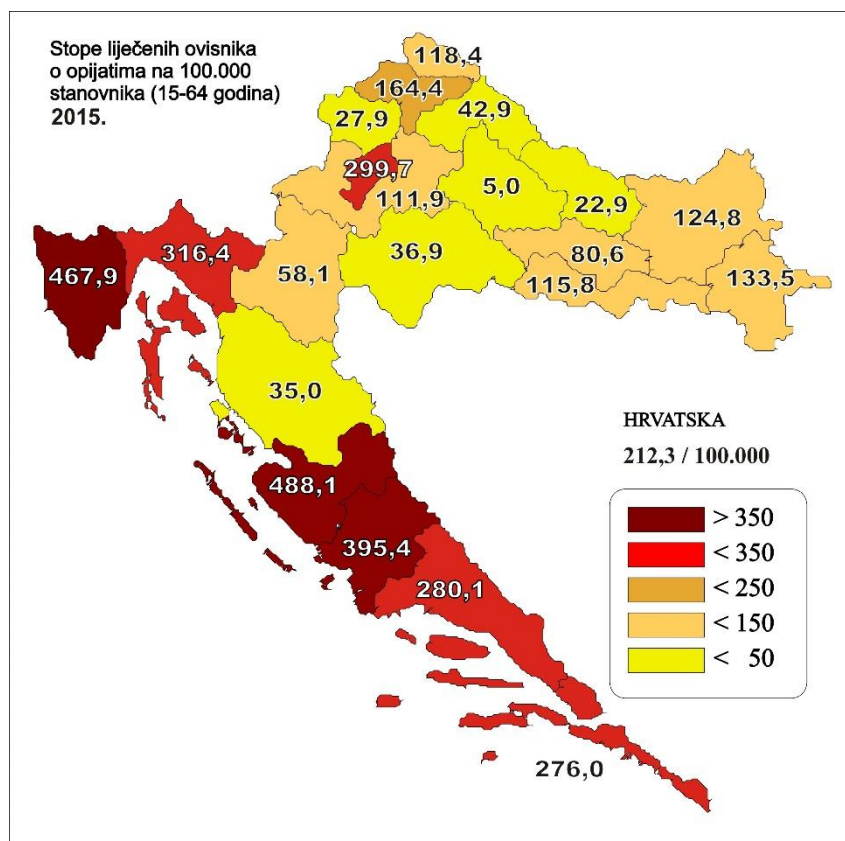
Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Prikaz stope lijećenih ovisnika koji su ovisni o opijatima pokazuje vrlo slične rezultate. Najvišu stopu imala je Zadarska (488,1), zatim Istarska županija (467,9), Šibensko-kninska (395,4), Primorsko-goranska (316,4), Grad Zagreb (299,7), Splitsko-dalmatinska (280,1), te Dubrovačko-neretvanska (276,0)

Za cijelu Hrvatsku stopa je iznosila 212,3 (u 2014. godini 216,1; u 2013 godini 218,7; u 2012. godini 220,2). U odnosu na prošlu godinu (2014.) nije došlo do značajnije promjene u redoslijedu županija.

U Istarskoj županiji je već niz godina vrlo dobro organiziran rad s ovisnicima o psihoaktivnim drogama koji je „prepoznat“ i od njihove županije te je to jedan od razloga zašto veliki broj osoba dolazi k njima na liječenje. Osim toga, oni dodatno financijski podupiru liječnike primarne zdravstvene zaštite koji se bave ovom teškom problematikom. I druge županije su krenule istim načinom rada.

Slika 3. LIJEČENI OVISNICI O OPIJATIMA U HRVATSKOJ, PO ŽUPANIJAMA SA STOPAMA NA 100.000 STANOVNIKA 2015. GODINE

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Tablica 7. BROJ OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U IZVANBOLNIČKIM UVJETIMA U HRVATSKOJ 2015. GODINE, BROJ I UDIO OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U IZVANBOLNIČKIM UVJETIMA, TE BROJ I UDIO OSOBA LIJEČENIH ZBOG OPIJATNE OVISNOSTI ZBRINUTIH NA ODRŽAVANJU FARMAKOTERAPIJOM

Služba za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti	Broj liječenih osoba	%	Broj liječenih zbog opijata	%	Broj opij. ovisnika zbrinutih na održavanju	Udio održavanih od liječenih zbog opijata (%)
Grad Zagreb – ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	1.051	14,3	590	9,5	486	82,4
Zagrebačka županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	174	2,4	110	1,8	92	83,6
Krapinsko- zagorska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	24	0,3	4	0,1	2	50,0
Sisačko-moslavačka županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	62	0,8	26	0,4	20	76,9
Karlovačka županija – ZJZ Savjetovalište za suzbijanje ovisnosti	106	1,4	37	0,6	29	78,4
Varaždinska županija - ZJZ Služba za prevenciju i liječenje	262	3,6	210	3,4	181	86,2
Koprivničko-križevačka županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	62	0,8	22	0,4	20	90,9
Bjelovarsko-bilogorska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	14	0,2	0	0,0	0	0,0
Primorsko-goranska županija - ZJZ Služba za prevenciju i liječenje	653	8,9	641	10,3	605	94,4
Ličko-senjska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	2	0,0	2	0,0	2	100,0
Virovitičko-podravska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	14	0,2	3	0,0	1	33,3
Požeško-slavonska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	46	0,6	34	0,5	29	85,3
Brodsko-posavska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	132	1,8	122	2,0	103	84,4
Zadarska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	568	7,7	556	9,0	514	92,4
Osječko-baranjska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	276	3,7	252	4,1	181	71,8
Šibensko-kninska županija - ZJZ Služba za liječenje ovisnika	296	4,0	276	4,5	235	85,1
Vukovarsko-srijemska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	156	2,1	155	2,5	147	94,8
Splitsko-dalmatinska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	1.005	13,6	886	14,3	766	86,5
Istarska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	620	8,4	548	8,8	467	85,2
Poreč - Savjetovalište za prevenciju ovisnosti	136	1,8	134	2,2	124	92,5
Dubrovačko-neretvanska županija - ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	240	3,3	223	3,6	198	88,8
Međimurska županija – ZJZ Služba za prevenciju ovisnosti	96	1,3	72	1,2	61	84,7
KB „Sestre milosrdnice“ – poliklinika	1.371	18,6	1.296	20,9	727	56,1
UKUPNO SLUŽBE ZA PREVENCIJU I IZVANBOLNIČKO LIJEČENJE	7.366	100,0	6.199	100,0	4.990	80,5

Izvor podataka: HZZJ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Od osoba koje su liječene izvanbolnički (poliklinika), najviše ih je bilo u poliklinici Kliničkog bolničkog centra „Sestre milosrdnice“ i to 1.371 osoba (18,6%) gdje su liječeni prvi ovisnici o psihoaktivnim drogama te alkoholu. Na drugom mjestu je Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti - Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ (Grada Zagreba) 1.051 – 14,3%. U pojedinim županijama postoje zbog njihove zemljopisne razvedenosti „mala županijska mreža“, pa tako je to u Primorsko-goranskoj, Splitsko-dalmatinskoj te Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Kao i godinu ranije, slijedi Služba za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti Splitsko-dalmatinske županije s 1.005 osoba – 13,6%. Zbog već spomenute zemljopisne razvedenosti ove županije bilo je potrebno formirati više jedinica za liječenje, pa tako jedinice djeluju osim u Splitu još i u Omišu, Hvaru, Makarskoj, Sinju, otoku Braču, Visu i Vrgorcu. Osim toga, njihovi djelatnici surađuju i sa njima najbližim terapijskim zajednicama. U Istarskoj županiji osim središnje Službe u Puli djeluje i Savjetovalište za prevenciju ovisnosti u Poreču. Kad zbrojimo udio ove dvije lokacije, njihov udio iznosi 10,2% (756 osoba). U Primorsko-goranskoj županiji na liječenju su bile 653 osobe (8,9%). U Zadarskoj Službi je bilo na liječenju 568 osoba (7,7%). U pojedine županijske Službe na liječenje dolazi vrlo mali broj ovisnika o psihoaktivnim drogama pa njihovi djelatnici više vremena posvećuju preventivnom radu npr. Bjelovarsko-bilogorska (14 osoba), Krapinsko-zagorskoj (24 osoba) te Virovitičko-podravskoj (14 osoba).

Tablica 8. BROJ OSOBA BOLNIČKI LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE

Stacionarna zdravstvena ustanova	Broj liječenih osoba	Stacionarni boravci		Dnevna bolnica
		Broj	%	Broj
Psijhijatrijska bolnica Vrapče	361	473	36,1	
Klinička bolnica "Sestre milosrdnice"	174	188	14,3	30
Psijhijatrijska bolnica Sv. Ivan, Jankomir	100	149	11,4	2
KBC Zagreb (Rebro)	13	14	1,1	
NPS bolnica "Dr I. Barbot" Popovača	37	48	3,7	
Opća bolnica Karlovac	7	7	0,5	
Opća bolnica Varaždin	8	11	0,8	
Opća bolnica „dr.T.Bardek“ Koprivnica	7	7	0,5	
Opća bolnica Bjelovar	5	5	0,4	
Klinička bolnički centar Rijeka	47	49	3,7	
Psijhijatrijska bolnica Rab	135	155	11,8	
Opća bolnica Virovitica	1	1	0,1	
županijska bolnica Požega	2	3	0,2	
Opća bolnica "Dr.J.Benčević", Slavonski Brod	11	15	1,1	
Opća bolnica Zadar	15	18	1,4	1
Psijhijatrijska bolnica Ugljan	10	13	1,0	
Županijska bolnica Našice	2	2	0,2	
Klinička bolnica Osijek	14	15	1,1	
Opća bolnica Šibenik	7	11	0,8	
Opća bolnica Vukovar	7	11	0,8	
Opća bolnica Vinkovci	14	18	1,4	
Klinička bolnica Split	15	18	1,4	
Opća bolnica Pula	37	56	4,3	
Opća bolnica Dubrovnik	16	17	1,3	
Županijska bolnica Čakovec	6	7	0,5	
UKUPNO STACIONARNE ZDRAVSTVENE USTANOVE	1.051	1.311	100,0	33

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

U stacionarnim zdravstvenim ustanovama tijekom 2015. godine liječeno je 1.051 osoba. Sveukupno su bile na liječenju 1.311 puta što prosječno iznosi 1,3 boravka po osobi. Najviše

hospitaliziranih je bilo u Klinici za psihijatriju Vrapče, gdje je liječeno 361 osoba u 473 boravaka (1,3 boravka po osobi). U Kliničkom bolničkom centru „Sestre milosrdnice“ stacionarno je liječeno 174 osoba u 188 boravaka (1,1 boravak po osobi). U Psihijatrijskoj bolnici „Sveti Ivan“ (Jankomir) liječeno je 100 osoba u 149 boravka (1,5 boravaka po osobi). U Psihijatrijskoj bolnici Rab na liječenju je bilo 135 osobe u 155 boravaka (1,2 boravka po osobi).

Podatke o liječenju u dnevnim bolnicama imamo za KBC „Sestre milosrdnice“ (30), PB „Sveti Ivan“ (Jankomir) (2) te jedna osoba u OB Zadar.

SOCIO-EKONOMSKE ZNAČAJKE OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DRUGA

Tablica 9. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA I DOBI

Dobne skupine (5 god.)	Najviši stupanj obrazovanja									Ukupno
	Nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Nezavršena srednja škola	Završena srednja škola	Nezavršena viša škola ili fakultet	Završena viša škola	Završen fakultet	Drugo	Nepoznato	
≤ 14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	1	9	5	2	-	-	-	-	-	17
20-24	3	17	14	64	5	1	-	1	1	106
25-29	16	71	66	339	8	8	9	2	2	521
30-34	25	156	121	1.084	26	39	47	1	5	1.504
35-39	15	194	163	1.320	28	45	74	6	2	1.847
40-44	8	165	107	798	11	37	45	1	5	1.177
45-49	4	56	35	395	4	19	18	1	2	534
≥50	5	53	22	294	4	18	19	-	2	417
Ukupno	77	721	533	4.296	86	167	212	12	19	6.123
%	1,3	11,8	8,7	70,2	1,4	2,7	3,5	0,2	0,3	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Vrlo slično kao i godinu ranije, među liječenima zbog ovisnosti o opijatima, kao i prethodnih godina, najveći broj liječenih osoba ima završenu srednju školu (4.296 osoba, odnosno 70,2%), a nezavršenu srednju školu 533 osoba (8,7%). Samo osnovnu školu završilo je 721 osoba (11,8%). Niti najosnovnije školovanje nemaju 77 osobe i sve su starije od 19 godina, te vjerojatno niti neće nikada završiti osnovnu školu. Završenu višu školu i/ili fakultet ima 379 osoba (6,2%).

Tablica 10. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA I DOBI

Dobne skupine (5 god.)	Najviši stupanj obrazovanja									Ukupno
	Nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Nezavršena srednja škola	Završena srednja škola	Nezavršena viša škola ili fakultet	Završena viša škola	Završen fakultet	Drugo	Nepoznato	
≤14	2	-	2	-	-	-	-	-	-	4
15-19	12	102	259	75	15	-	-	-	-	463
20-24	-	27	28	218	33	4	2	-	6	318
25-29	2	17	16	141	15	2	4	-	5	202
30-34	3	17	5	139	8	4	14	-	6	196
35-39	1	6	3	66	6	1	7	-	5	95
40-44	-	8	4	32	1	4	2	-	3	54
45-49	1	3	1	16	-	2	5	-	7	35
≥50	-	7	2	23	2	2	2	-	5	43
Ukupno	21	187	320	710	80	19	36	-	37	1.410
%	1,5	13,3	22,7	50,4	5,7	1,3	2,6	0,0	2,6	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

I među osobama koje su liječene zbog zlouporabe neopijata, najviše ih je također završilo srednju školu, ali manje nego među ovisnicima o opijatima – 710 (50,4%). Od 320 osoba (22,7%) koje imaju nezavršenu srednju školu njih 59 je starije od 19 godina, te je mala šansa da će dovršiti barem srednjoškolsko obrazovanje. Završenu osnovnu školu ima 187 osoba što čini 13,3%, a među njima je najviše dobne skupine od 15 do 19 godina, što znači da nisu nastavili ili su napustili srednjoškolsko obrazovanje. Osnovnu školu nije završila 21 osoba (1,5%). Bez obzira što je to relativno malen udio, njih 7 je starije od 19 godina pa je to najvjerojatnije i kraj njihovog obrazovanja. Završenu višu školu ili fakultet ima 55 osoba (3,9%) svih liječenih zbog zlouporabe neopijata.

U cjelokupnom liječenju osoba s problemima u vezi zlouporabe psihoaktivnih sredstava vrlo bitan element je resocijalizacija, odnosno uključivanje u društvo kao aktivnih članova. Stoga je važno da im se omogući doškolovanje, prekvalifikacija ili stjecanje posebnih vještina i znanja koje bi im olakšale zapošljavanje i konkurentnost na tržištu rada.

Tablica 11. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA RADNOM STATUSU I DOBI

Dobne skupine (5 god.)	Radni status									Ukupno
	Redovan posao	Povremeni posao	Rad „na crno“	Nezaposlen	Učenik	Student	Umirovljenik	Samostalna djelatnost	Nepoznato	
≤14	-	-		-	-	-	-	-	-	-
15-19	-	-		8	9	-	-	-	-	17
20-24	9	12	13	58	1	10	1	2	-	106
25-29	96	76	51	279	2	11	2	3	1	521
30-34	341	284	135	700	-	9	11	19	5	1.504
35-39	475	259	162	835	-	6	63	42	5	1.847
40-44	220	145	83	544	-	1	157	24	3	1.177
45-49	73	46	40	256	-	1	106	9	3	534
≥50	35	34	231	205	-	-	109	8	3	417
Ukupno	1.249	856	507	2.844	13	38	449	104	23	6.123
%	20,4	14,0	8,3	47,1	0,2	0,6	7,3	1,7	0,4	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Nezaposlenost kao veliki problem društva pogađa i osobe liječene zbog zlouporabe droga (47,1%). Godinu ranije bilo ih je 55,7%.

U 2015. godini je 1.249 osoba imalo stalni radni odnos (20,4%) dok je još 856 (14,0%) imalo povremeno zaposlenje. Nekom samostalnom djelatnosti, prema njihovom navodu, bavilo se 104 osobe (1,7%). Nezaposlenima su se izjasnile 2.844 osoba koje su liječene zbog ovisnosti o opijatima (47,1%).

Među osobe koje imaju kakav-takav prihod svaki mjesec ubrajamo redovito zaposlene, povremeno zaposlene, umirovljenike i samostalnu djelatnost. Njihov udio se smanjuje iz godine u godinu. Bilo ih je svega 43,4% gotovo isto kao i prethodne godine (u 2014. ih je bilo 42,7%).

Na školovanju se nalazi 51 ovisnik o opijatima (0,8%) od toga, 13 su učenici a 38 studenti.

Tablica 12. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA RADNOM STATUSU I DOBI

Dobne skupine (5 god.)	Radni status									Ukupno
	Redovan posao	Povremeni posao	Rad „na crno“	Nezaposlen	Učenik	Student	Umirovljenik	Samostalna djelatnost	Nepoznato	
≤14	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
15-19	7	13	5	76	335	26	-	-	1	463
20-24	59	38	10	111	15	76	-	4	5	318
25-29	54	36	7	83	4	12	-	1	5	202
30-34	62	37	8	75	-	2	2	3	7	196
35-39	36	11	4	37	*	*	1	1	5	95
40-44	13	6	-	21	-	-	6	3	5	54
45-49	6	3	1	13	-	-	5	2	5	35
≥50	7	1	-	10	-	-	23	1	1	43
Ukupno	244	145	35	426	358	116	37	15	34	1.410
%	17,3	10,3	2,5	30,2	25,4	8,2	2,6	1,1	2,4	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Među osobama liječenim zbog uzimanja neopijata bilo je 474 (33,6%) osoba koje se još školuju, što je nešto malo više nego godinu ranije. Učenika je bilo 25,4%, a studenata 8,2%. Redoviti ili povremeni posao je imalo 27,6% osoba (389). Samostalnom djelatnosti bavilo se još 15 osoba (1,1%). Kao i prethodne godine (519 - 33,0%), gotovo svaka treća osoba je bila nezaposlena (426 - 30,2%).

Tablica 13. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA UVJETIMA ŽIVOTA I DOBI

Dobne skupine (5 god.)	Sadašnji uvjeti života								Ukupno
	Živi sam	S primarnom obitelji (roditelji)	Sam s djetetom	S partnerom	S partnerom i djetetom	S prijateljima	Drugo	Nepoznato	
≤14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15-19	2	8	-	-	1	-	6	-	17
20-24	10	50	-	21	11	-	13	1	106
25-29	60	240	3	68	74	7	66	3	521
30-34	173	696	31	184	266	11	133	10	1.504
35-39	318	769	33	207	384	19	113	4	1.847
40-44	242	457	31	118	241	10	74	4	1.177
45-49	141	157	25	59	121	4	24	3	534
≥50	128	112	20	68	71	3	14	1	417
Ukupno	1.074	2.489	143	725	1.169	54	443	26	6.123
%	17,5	40,7	2,3	11,8	19,1	0,9	7,2	0,4	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Najviše osoba liječenih zbog uzimanja opijata, kao i ranijih godina je živjelo s primarnom obitelji (2.489 - 40,7%). S partnerom i djetetom živjelo je 1.169 osoba (19,1%). S partnerom ih je živjelo 725 (11,8%), a sami s djetetom njih 143 (2,3%). Sam/a je bilo 1.074 (17,5%) liječenih osoba, isto kao i prethodne godine. Iz ovih podataka vidimo da je kod nas obitelj još uvijek uključena u proces liječenja svojih članova koji su postali ovisnici o drogama.

Tablica 14. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE NEOPIJATA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA UVJETIMA ŽIVOTA I DOBI

Dobne skupine (5 godina)	Sadašnji uvjeti života								Ukupno
	Živi sam	S primamom obitelji (roditelji)	Sam s djetetom	S partnerom	S partnerom i djetetom	S prijateljima	Drugo	Nepoznato	
≤14	-	2	-	-	-	-	2	-	4
15-19	6	393	-	3	-	2	58	1	463
20-24	20	246	-	7	9	5	18	13	318
25-29	13	134	1	9	12	3	19	11	202
30-34	20	98	3	14	32	1	12	16	196
35-39	13	36	1	7	23	-	8	7	95
40-44	14	15	2	4	7	-	2	10	54
45-49	8	3	1	4	5	-	3	11	35
≥50	12	3	1	5	10	-	3	9	43
Ukupno	106	930	9	53	98	11	125	78	1.410
%	7,5	66,0	0,6	3,8	7,0	0,8	8,9	5,5	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Kao i kod osoba liječenih zbog opijata i kod osoba koje su liječene zbog drugih psihoaktivnih droga najviše su zastupljeni oni koji žive u svojoj primarnoj obitelji odnosno s roditeljima 930 osoba (66,0%), što je malo manje nego prethodne godine (1.038 -66,1%). Samo s partnerom živi 3,8% osoba a s partnerom i djetetom živi njih 7,0%. Da žive sami izjavilo je 106 osoba tj. 7,5%.

Tablica 15. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA RODITELJSKOM STATUSU

Ima li djece	Spol				Ukupno	
	Muški		Ženski			
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Da	2.086	33,3	630	50,0	2.416	36,1
Da, oduzeta roditeljska prava	24	0,4	29	2,3	53	0,7
Nadzor nad roditeljskim pravom	5	0,1	8	0,6	13	0,2
Ne	4.085	65,1	561	44,5	4.646	61,7
Nepoznato	73	1,2	32	2,5	105	1,4
Ukupno	6.273	100,0	1.260	100,0	7.533	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Od svih osoba liječenih u 2015. godini iz podataka o roditeljskom statusu vidljivo je da ih 2.416 (36,1%) ima djecu. Prema roditeljskom statusu žene koje su majke su zastupljenije (50,0%) od muškaraca očeva (33,3%). Ipak su 53 osobe izjavile da su im oduzeta roditeljska prava ili se nad roditeljskim pravima provodi nadzor (13 osoba). Sama činjenica da su roditelji ili jedan roditelj ovisnici ne uvjetuje ograničavanje roditeljskih prava, ali zahtijeva učinkovit nadzor sustava socijalne skrbi, kako ne bi došlo do zanemarivanja ili zlostavljanja djece.

Tablica 16. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE KOJE IMAJU DJECU PREMA BRAČNOM STATUSU I ŽIVOTU S DRUGIM UŽIVAOCEM PSIHOAKTIVNIH DROGA

Bračni status ovisnika	Živi s drugim uživaocima						Ukupno	
	Da	%	Ne	%	Nepoznato	%		
U braku	200	46,3	940	41,6	4	18,2	1.144	42,1
Izvanbračna zajednica	146	33,8	295	13,0	4	18,2	445	16,4
Rastavljen/a	47	10,9	605	26,7	6	27,3	658	24,2
Udovac - Udovica	6	1,4	56	2,5	-	0,0	62	2,3
Neudana - Neoženjen	33	7,6	360	15,9	6	27,3	399	14,7
Nepoznato	-	0,0	6	0,3	2	9,1	8	0,3
Ukupno	432	100,0	2.262	100,0	22	100,0	2.716	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Analizom podataka liječenih osoba koje su izjavile da djeca žive s njima vidljivo je da 2.262 osobe bez obzira na bračni status ne žive s drugim uživaocima, dok je 432 osoba koje žive s djecom izjavilo da žive s drugim uživaocima.

Od 2.716 osobe koje imaju djecu, njih 200 je u braku, a 146 u izvanbračnoj zajednici s drugim ovisnikom (ovisnicom). Od osoba koje su u braku (1.144) njih 200 je u braku s drugim ovisnikom/ovisnicom (17,5%). Još je „teža“ situacija kod izvanbračnih zajednica. Od 445 osoba koje imaju djecu a žive u izvanbračnoj zajednici, njih 146 (32,8%) za partnera/icu ima ovisnika o drogama. Sociološki to ukazuje na relativnu zatvorenost i međuovisnost ovisničke populacije, pri čemu su najviše ugrožena djeca u takvim obiteljima.

Tablica 17. OSOBE LIJEČENE U HRVATSKOJ ZBOG ZLOUPORABE DROGA U RAZDOBLJU 2011.-2015. GODINE PREMA GLAVNOM SREDSTVU OVISNOSTI

Vrsta glavnog sredstva	Broj liječenih osoba									
	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Opijati	6.198	80,9	6.357	80,9	6.315	80,4	6.241	79,9	6.123	81,3
Kokain	126	1,6	147	1,9	119	1,5	132	1,7	106	1,4
Stimulativna sredstva	128	1,6	130	1,7	106	1,3	132	1,7	142	1,9
Sedativi	145	1,9	141	1,8	157	2,0	157	2,0	108	1,4
Halucinogeni	10	0,0	4	0,1	4	0,1	4	0,1	3	0,0
Hlapljiva otapala	7	0,1	6	0,1	4	0,1	2	0,0	1	0,0
Kanabinoidi	957	12,5	1.001	12,7	1.047	13,3	1.103	14,1	967	12,8
Više i ostalo	94	1,2	69	0,9	105	1,3	105	1,3	83	1,1
Ukupno	7.665	100,0	7.855	100,0	7.857	100,0	7.812	100,0	7.533	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Prema podatcima o glavnom sredstvu ovisnosti, vidljiv je najveći udio osoba koje na liječenje dolaze zbog opijata. Ovisnici o opijatima imaju najveću potrebu za liječenjem i to je još jedan od razloga zbog čega oni prevladavaju. Uzimanje heroina, uglavnom intravenozno, povezano je s ozbiljnim društvenim i javnozdravstvenim problemima. Zlouporaba heroina praćena je brzim razvojem tolerancije i ovisnosti. Više od 90% osoba, ako sredstvo uzimaju svakodnevno tijekom mjesec dana ili kraće, postat će psihički i fizički ovisno. Neki od ovisnika kako bi postigli stanje da koriste manje opijata dolaze na supstitucijsku terapiju gdje dio heroina bude zamijenjen metadonom.

Još uvijek se Sustav za liječenje problema sa psihoaktivnim drogama bavi „starim“ heroinskim ovisnicima i nešto manje ostalim vrstama droga.

Trend smanjenja udjela osoba liječenih zbog zlouporabe kanabinoida se nakratko zaustavio u 2009. godini (10,3%) da bi iza toga došlo opet počeo kontinuirani ali stalni porast (2011. - 12,5%, 2012. - 12,7%; 2013.- 13,3%; 2014.- 14,1%). U 2015. godini udio liječenih zbog zlouporabe kanabinoida je pao na 12,8%.

Udio osoba liječenih zbog ovisnosti o sedativima je u kontinuiranom padu. U odnosu na godinu ranije, došlo je do pada te je iznosio 1,4%. Udio kokaina je u odnosu na godinu ranije pao za 0,3% i iznosio je 1,4% (2014.-1,7%). Udio stimulativnih sredstava je lagano porastao i iznosio je 1,9% u odnosu na godinu ranije kad je bio 1,7%.

Tablica 18. BROJ LIJEČENIH OSOBA ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015.GODINE, PREMA DOBI I GLAVNOM SREDSTVU

Glavno sredstvo	Dobne skupine									Ukupno	%
	≤14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	≥50		
Heroin	-	9	77	445	1.406	1.779	1.133	511	397	5.757	76,4
Heptanon	-	1	5	19	31	33	26	11	16	142	1,9
Ostali opijati	-	-	1	4	3	3	4	1	2	18	0,2
Buprenorfin	-	6	21	49	57	23	11	10	2	179	2,4
Tramadol	-	1	2	4	7	9	3	1	-	27	0,4
Kokain	-	5	7	33	29	17	6	6	3	106	1,4
Amfetamini	1	15	21	27	25	4	-	1	-	94	1,2
Metamfetamini	-	2	2	-	3	-	-	-	-	7	0,1
Ecstasy	-	7	9	7	4	3	1	1	-	32	0,4
Drugi psihostimulansi	-	1	1	2	3	2	-	-	-	9	0,1
Barbiturati	-	-	-	1	-	-	-	-	1	2	0,0
Benzodiazepini	-	2	5	8	15	10	11	9	25	85	1,1
Drugi hipnotici i sedativi	-	-	1	-	4	5	5	2	4	21	0,3
LSD	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	0,0
Drugi halucinogeni	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2	0,0
Lako hlapljiva otapala	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	0,0
Kanabinoidi	3	412	257	109	91	45	25	9	3	954	12,7
Sintetski kanabinoidi	-	11	2	-	-	-	-	-	-	13	0,2
Više i ostalo	-	6	12	15	21	9	6	7	7	83	1,1
Ukupno	4	480	424	723	1.700	1.942	1.231	569	460	7.533	100,0
%	0,1	6,4	5,6	9,6	22,6	25,8	16,3	7,6	6,1	100,0	

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Moramo napomenuti da kanabis u današnje vrijeme nije onaj kanabis kakav je bio. Sadašnje uzgojene vrste sadrže i nekoliko puta veći udio aktivne tvari.

U cijeloj Europi, pa tako i u našoj zemlji, kanabis je glavna i najzastupljenija ilegalna droga. Na drugom mjestu, odmah iza kanabisa su amfetamini. No u sustavu liječenja još uvijek su više zastupljeni heroinski ovisnici.

Bez obzira što gotovo svi ovisnici o psihoaktivnim drogama uzimaju više sredstava istovremeno, kao sredstvo ovisnosti se bilježi ono koje je najjače djelovalo i zbog kojeg je ta osoba došla na liječenje. Tijekom razgovora s terapeutom, dođe se do tog glavnog sredstva te se upiše u Pompidou obrazac.

U našoj zemlji, kao i u Europi, najčešće uzimani opijat je heroin. Ovisnici o psihoaktivnim drogama uglavnom uzimaju više sredstava u isto vrijeme, ali razlog dolaska na liječenje su pretežno problemi vezani uz heroin.

Kao i u cijeloj Europi, i kod nas se nastavlja trend smanjenja broja osoba koje uzimaju heroin. Nakon što je više desetaka godina bio glavno sredstvo, njegova uloga postaje sve manja. Kao na klackalici, istovremeno dolazi do povećanja uzimanja te time i udjela ostalih psihoaktivnih sredstava.

Najviše osoba je uzimalo heroin (5.757 – 76,4%). Kad heroinu pribrojimo i ostala sredstva iz skupine opijata (metadon, ostali opijati, buprenorfin i tramadol) to iznosi 81,3%. Kanabinoidi kao glavno sredstvo su bili u udjelu od 12,7%.

Benzodiazepini, barbiturati i ostali hipnotici i sedativi sudjelovali su udjelom od 1,4%, kao glavno sredstvo zbog kojeg su osobe došle na liječenje. Iz raspodjele liječenih osoba prema glavnom sredstvu i dobi razvidno je da je i dalje najviše liječenih osoba bilo u dobnoj rasponu od 30-39 godine (48,4%; 2014.- 48,0%). No usporedbom podataka s podacima o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga opažaju se promjene u udjelima liječenih osoba. I dalje se nastavlja lagani pomak u starije dobne skupine.

Tablica 19. BROJ LIJEČENIH OSOBA ZBOG ZLOUPORABE DRUGA U HRVATSKOJ 2015.GODINE, PREMA GLAVNOM I SPOREDNOM SREDSTVU OVISNOSTI

Sporedno sredstvo ovisnosti	Glavno sredstvo ovisnosti				Ukupno	%
	opijati	%	neopijati	%		
Opijati	1.194	27,5	13	2,7	1.207	25,0
Kokain	989	22,8	357	2,1	1.024	21,2
Stimulativna sredstva	613	14,1	189	38,8	802	16,6
Sedativi	114	2,6	21	4,3	135	2,8
Halucinogena sredstva	6	0,1	14	2,9	20	0,4
Hlapljiva otapala	16	0,4	-	0,0	16	0,3
Kanabinoidi	1.379	31,8	178	36,6	1.557	32,3
Više i ostalo	26	0,6	37	7,6	63	1,3
Ukupno	4.337	100,0	487	100,0	4.824	100,0
Bez drugog sredstva	1.786	29,2	923	65,5	2.709	36,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Uzimatelji opijata nisu u 29,2% slučajeva uzimali neko drugo sredstvo, za razliku od uzimatelja neopijata koji su u 65,5% slučajeva uzimali SAMO neopijate.

Od sveukupnog broja liječenih osoba samo jedno sredstvo je uzimalo 36,0% osoba.

Tablica 20. **BROJ OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA NAČINU UZIMANJA GLAVNOG SREDSTVA**

Glavno sredstvo	Način uzimanja glavnog sredstva						Ukupno
	i.v. injekcijom	Puši	Jede / pije	Snifa	Ušmrkava	Nepoznato	
Heroin	4.339	217	-	-	1.150	51	5.757
%	75,4	3,8	0,0	0,0	20,0	0,9	100,0
Heptanon	14	1	127	-	-	-	142
%	9,9	0,7	89,4	0,0	0,0	0,0	100,0
Ostali opijati	2	-	15	-	-	1	18
%	11,1	0,0	83,3	0,0	0,0	5,6	100,0
Buprenorfin	15	1	142	-	19	2	179
%	8,4	0,6	79,3	0,0	10,6	1,1	100,0
Tramadol	1	-	26	-	-	-	27
Kokain	2	-	-	-	101	3	106
%	1,9	0,0	0,0	0,0	95,3	2,8	100,0
Amfetamini	-	-	17	-	75	2	94
%	0,0	0,0	18,1	0,0	79,8	2,1	100,0
Metamfetamini	-	-	4	-	2	1	7
Ecstasy	-	-	32	-	-	-	32
Drugi psihostimulansi	-	-	6	-	1	2	9
Barbiturati	-	-	2	-	-	-	2
Benzodiazepini	-	-	81	-	-	4	85
Drugi hipnotici i sedativi	-	-	16	-	-	5	21
LSD i drugi halucinogeni	-	-	1	-	-	2	3
Lako hlapljiva otapala	-	-	-	1	-	-	1
Kanabinoidi	-	949	-	-	-	5	954
%	0,0	99,5	0,0	0,0	0,0	0,5	100,0
Sintetski kanabinoidi	-	13	-	-	-	-	13
Više i ostalo	-	12	23	-	1	47	83
%	0,0	14,5	27,7	0,0	1,2	56,6	100,0
Ukupno	4.373	1.193	492	1	1.349	125	7.533
%	58,1	15,8	6,5	0,0	17,9	1,7	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Prema podacima o glavnom sredstvu ovisnosti te načinu uzimanja istog razvidno je da u Hrvatskoj nije došlo do značajnijih promjena. Mada se nastavlja trend pada broja intravenoznog uzimanja droga, to je ipak i dalje dominantan način uzimanja droga (58,1%). Slijedi ušmrkavanje (17,9%), pušenje (15,8%) te oralno uzimanje (6,5%).

Heroin se obično injektira intravenozno, ali neki ljudi ga ubrizgavaju potkožno, puše ili ušmrkavaju. Analiza kod nas liječenih osoba pokazuje da se heroin najčešće uzima intravenozno (75,4%), slijedi ušmrkavanje (20,0%) te pušenje (3,8%). U odnosu na prethodne godine udio i.v. heroinskih ovisnika nije se znatnije mijenjao (75,0% u 2011., 76,3% u 2012., 75,5% u 2013., 75,8% u 2014., godini), isto kao i udio onih koji ga uzimaju ušmrkavanjem (u 2011. godini 18,9%, u 2012. godini – 18,6%, u 2013. godini -19,0% te 19,4% u 2014. godini). I taj podatak posredno može ukazivati da je populacija heroinskih ovisnika sve starija te da usprkos namjeri "skidanja", ušmrkavanje postupno zamjenjuju intravenoznim uzimanjem.

Izvešće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2015. godini

Report on persons treated for drug abuse in Croatia in 2015

Najviše liječenih zbog zlouporabe kokaina je isti ušmrkavalo (95,3%). Dominantni način uzimanja amfetamina je kao i ranijih godina ušmrkavanje. Sve osobe koje su liječene zbog zlouporabe kanabinoida su sredstvo uzimale pušenjem.

Brzina kojom se droga apsorbira i metabolizira ovisi o načinu uzimanja. Pušenje i intravenozno uzimanje će najbrže izazvati apsorpciju što dovodi do ulaska veće količine droge u mozak i bržeg djelovanja. Intranazalno uzeta droga također će brzo ući u krv i dovesti do željenog djelovanja.

Tablica 21. UČESTALOST UZIMANJA GLAVNOG SREDSTVA OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2015. GODINE

Glavno sredstvo	Učestalost uzimanja glavnog sredstva							Ukupno
	Uzimao/la u životu, ali zadnji mjesec nije	1-3 puta mjesečno	Jednom tjedno	2-6 dana u tjednu	Svakodnevno	Uzima neredovito	Nepoznato	
Heroin	4.956	165	32	81	170	157	196	5.757
Metadon	49	3	1	8	70	2	9	142
Ostali opijati	10	-	-	-	6	-	2	18
Buprenorfin	36	4	1	9	114	4	11	179
Tramadol	10	1	2	1	10	1	2	27
OPIJATI UKUPNO	5.061	173	36	99	370	164	220	6.123
Opijati %	82,7	2,8	0,6	1,6	6,0	2,7	3,6	100,0
Kokain	80	4	1	3	2	5	11	106
%	75,5	3,8	0,9	2,8	1,9	4,7	10,4	100,0
Amfetamini	58	10	3	10	2	5	6	94
%	61,7	10,6	3,2	10,6	2,1	5,3	6,4	100,0
Metamfetamini	5	1	-	-	-	1	-	7
%	71,4	14,3	0,0	0,0	0,0	14,3	0,0	100,0
Ecstasy	20	1	-	2	-	5	4	32
%	62,5	3,1	0,0	6,3	0,0	15,6	12,5	100,0
Drugi psihostimulansi	3	-	1	2	1	1	1	9
Barbiturati	-	-	-	-	1	-	1	2
Benzodiazepini	15	5	-	2	43	-	20	85
%	17,6	5,9	0,0	2,4	50,6	0,0	23,5	100,0
Drugi hipnotici i sedativi	3	-	-	-	8	-	10	21
LSD	1	1	-	-	-	1	-	3
Lako hlapljiva otapala	1	-	-	-	-	-	-	1
Kanabinoidi	404	149	91	106	99	57	48	954
%	42,3	15,6	9,5	11,1	10,4	6,0	5,0	100,0
Sintetski kanabinoidi	3	1	-	3	5	1	-	13
Više i ostalo	17	2	-	4	5	4	51	83
%	20,5	2,4	0,0	4,8	6,0	4,8	61,4	100,0
Ukupno	5.671	347	132	231	536	244	372	7.533
%	75,3	4,6	1,8	3,1	7,1	3,2	4,9	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Prema podatcima o učestalosti uzimanja glavnog sredstva, najveći broj liječenih osoba psihoaktivna sredstva nije uzimao u zadnjem mjesecu prije dolaska na liječenje. Iz podataka o učestalosti uzimanja glavnog sredstva razvidno je i da je 5.671 osoba ili 75,3% apstiniralo od glavnog sredstva ovisnosti u prethodnom mjesecu. U 2014. godini taj je udio iznosio 74,2%.

Opijate nisu uzimali u 82,7% slučajeva (5.061 osoba). Za 220 osoba uzimatelja opijata (3,6%) nemamo podatak o učestalosti uzimanja sredstva.

Liječeni zbog zlouporabe ostalih psihoaktivnih droga su se često izjašnjavali kako u prethodnom mjesecu nisu uzimali glavnu drogu. Tako od onih koji su bili na kokainu, prošli mjesec ih nije uzimalo 75,5%, amfetamine 61,7%, ecstasy 62,5%, a kanabinoide 42,3% prije aktualnog javljanja liječniku.

Broj redovitih konzumenata marihuane se malo smanjio. Od onih kojima je marihuana glavno sredstvo zlouporabe, jedan do tri puta mjesečno je uzimalo 15,6% osoba.

Tablica 22. NAČIN LIJEČENJA OSOBA LIJEČENIH U HRVATSKOJ 2015.GODINE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA KOJE SU IZJAVILE DA NISU UZIMALE HEROIN PROŠLI MJESEC

Farmakoterapija oblik	Farmakoterapija lijek									Ukupno
	metadon	buprenorfin	morfin	naltrexone	klonidin	tramadol	nešto drugo	ništa	nepoznato	
Kratkotrajno održavanje	24	51	-	-	-	2	-	-	1	78
Održavanje	1.759	1.851	4	-	-	3	19	4	1	3.641
Spora detoksikacija	131	234	2	1	-	3	4	3	-	378
Brza detoksikacija	14	12	-	-	-	-	1	1	-	28
Bez medikacije	-	-	-	-	-	-	20	282	33	335
Farmakoterapija - druga	-	-	-	-	-	-	108	-	31	139
Nepoznato	-	-	-	-	-	-	-	-	462	462
Ukupno	1.928	2.148	6	1	-	8	152	290	528	5.061
%	38,1	42,5	0,1	0,0	0,0	0,2	3,0	5,7	10,4	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Tablica 22. prikazuje osobe liječene zbog ovisnosti o opijatima koji su izjavile da nisu uzimale opijate u mjesecu koji je prethodio dolasku na njihovo liječenje. Oni čine 81,5% od ukupnog broja osoba liječenih zbog ovisnosti o opijatima.

Većina od njih je bila na nekom obliku nadomjesne terapije 5.061 osoba ili 82,6%. Najviše ih je bilo na održavanju ili sporij detoksikaciji buprenorfinom (42,5%), a slijedi održavanje na metadonu (38,1%). Njih 290 (5,7%) izjavilo je da pored toga što nisu uzimali opijate, nisu koristili nikakve druge, niti nadomjesne niti ostale medikamente.

Tablica 23. NAČIN LIJEČENJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2015. GODINE (UKUPNO)

Farmakoterapija oblik	Farmakoterapija lijek									
	metadon	buprenorfin	morfin	naltrexone	klonidin	tramadol	nešto drugo	ništa	nepoznato	Ukupno
Kratkotrajno održavanje	46	67	-	-	-	2	-	-	1	116
Održavanje	2.107	2.148	4	-	-	5	23	4	4	4.295
Spora detoksikacija	190	298	2	1	-	3	5	3	1	503
Brza detoksikacija	24	22	-	-	-	1	1	1	-	49
Bez medikacije	-	-	-	-	-	-	28	318	38	384
Farmakoterapija - druga	-	-	-	-	-	-	127	-	36	163
Nepoznato	-	-	-	-	-	-	-	-	613	613
Ukupno	2.367	2.535	6	1	-	11	184	326	693	6.123
%	38,7	41,4	0,1	0,0	0,0	0,2	3,0	5,3	11,3	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

U Tablici 23. prikazan je način liječenja svih opijatskih ovisnika ukupno, bez obzira na uzimanje prošli mjesec. Metadon je primjenjivan bilo kao brza ili spora detoksikacija ili održavanje u 38,7% liječenih, a buprenorfin u 41,4%. Ostale medikamente koristilo je 3,3%, a bez ikakve farmakoterapije bilo ih je 5,3%. U cijeloj Hrvatskoj je nadomjesnom terapijom bilo obuhvaćeno 83,4% ovisnika o opijatima.

Kao i ranijih godina, korisnici ostalih psihoaktivnih droga najviše su dolazili na savjetovanja i upute, a zatim na psihosocijalnu terapiju bez medikamena.

Tablica 24. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPOTREBE OPIJATA U HRVATSKOJ 2015.GODINE PREMA PROSJEČENOJ DOBI UZIMANJA SREDSTAVA OVISNOSTI

Heroinski ovisnici	Godina								
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	
Prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva (godine)	15,9	16,0	16,1	16,0	16,0	16,1	16,1	16,1	
Prosječna dob prvog uzimanja heroina (godine)	20,1	20,3	20,3	20,1	20,1	20,2	20,0	20,1	
Prosječna dob i. v. uzimanja (godine)	20,9	21,2	21,7	21,2	21,2	21,3	21,1	21,0	
Prosječna dob prvog javljanja na tretman (godine)	26,0	26,2	26,4	26,2	26,3	26,4	34,0	26,7	
Broj godina od prvog uzimanja bilo kojeg sredstva do prvog dolaska na liječenje	10,1	10,2	10,3	10,2	10,3	10,3	17,1	10,6	

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Podatci o prosječnoj dobi pokazuju tijek razvoja ovisnosti, te se nisu značajnije mijenjali u odnosu na prijašnje godine. Eksperimentiranje sa psihoaktivnim sredstvima počinje u dobi od oko 16 godina i to dugi niz godina. Prosječna dob prvog uzimanja bilo koje droge sadašnjih heroinskih ovisnika bila je 16,1 godina. Prvo uzimanje heroina prosječno je u dobi od 20,1

godina a prvo intravenozno sa 21 godinom. Kroz niz godina se može pratiti sve veće razdoblje između prvog uzimanja heroina i prvog intravenoznog uzimanja, što znači da se heroin uzima usmrkavanjem ili pušenjem dulje vrijeme. U 2014. godini smo primijetili da je po prvi put na liječenje došao znatan broj osoba nešto starije dobi te se tako i povećala prosječna dob osoba koje su po prvi put došle na liječenje i iznosi čak 34 godine a u 2015.godini je došlo do povratka na dugogodišnju prosječnu dob, 26,7 godina.

Tablica 25. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE KANABINOIDA U HRVATSKOJ 2015.GODINE PREMA PROSJEČNOJ DOBI UZIMANJA SREDSTAVA OVISNOSTI

Konzumenti kanabinoida	Godina							
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva (godine)	16,2	16,4	16,3	16,3	16,3	16,3	16,7	14,9
Prosječna dob prvog uzimanja kanabinoida (godine)	16,3	16,4	16,4	16,3	16,4	16,5	16,2	16,5
Prosječna dob prvog javljanja na tretman (godine)	21,0	21,4	21,5	20,7	22,1	22,0	21,4	19,2
Broj godina od prvog uzimanja bilo kojeg sredstva do prvog dolaska na liječenje	4,7	5,0	5,2	4,4	5,8	5,7	4,7	4,3

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Prosječne dobi osoba liječenih zbog zlouporabe kanabinoida pokazuju stabilizaciju. Prosječna dob prvog konzumiranja bilo koje droge je 14,9 godina što je dosta ranije (gotovo dvije godine) nego do 2015. godine. I na liječenje su došli u mlađoj dobi, u prosjeku stari 19,2 godine. Od prvog uzimanja do dolaska na liječenje prošlo je nešto više od 4 godine.

Tablica 26. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA GLAVNOM POVODU POČETKA UZIMANJA

Glavni povod	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Utjecaj vršnjaka ili partnera	1.803	29,4	386	27,4	2.189	29,1
Znatiželja	1.169	19,1	290	20,6	1.459	19,4
Psihološki problemi	819	13,4	195	13,8	1.014	13,5
Zabava	639	10,4	209	14,8	848	11,3
Dosada	494	8,1	111	7,9	605	8,0
Problemi u obitelji	611	10,0	52	3,7	663	8,8
Želja za samopotvrđivanjem	451	7,4	131	9,3	582	7,7
Neznanje o štetnim posljedicama	107	1,7	27	1,9	134	1,8
Problemi u školi	30	0,5	9	0,6	39	0,5
Ukupno	6.123	100,0	1.410	100,0	7.533	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Kao glavni povod početka uzimanja neopijatnih psihoaktivnih sredstva, prema njihovim izjavama, liječene osobe najčešće navode utjecaj vršnjaka ili partnera (27,4%), zatim znatiželju (20,6%), zabavu (14,8%), psihološke probleme (13,8%), želju za samopotvrđivanjem (9,3%), dosadu (7,9%) te probleme u obitelji (3,7%).

Gotovo svaki treći liječeni zbog uzimanja opijata je izjavio da je povod uzimanja opijata bio utjecaj vršnjaka ili partnera (29,4%). Ostali povodi su bili znatiželja (19,1%), psihološki

problemi (13,4%), zabava (10,4%), problemi u obitelji (10,0%), dosada (8,1%) te želja za samopotvrđivanjem (7,4%).

Dok se u uzimanje neopijata kreće iz konteksta prosječne adolescentne populacije te su razlozi slični kao i za bilo koje drugo rizično ponašanje, uzimanje opijata zbiva se nakon nekog vremena, kada je već i okruženje tako profilirano da potiče zlouporabu. Stoga je upravo utjecaj tako odabranog i specifičnog okruženja najčešći motiv za „uključivanje“ u grupu.

Tablica 27. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA NAČINU OTKRIVANJA ZLOUPORABE

Tko je otkrio	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Policija	654	10,7	452	32,1	1.106	14,7
Član obitelji	3.320	54,2	591	41,9	3.911	51,9
Zdravstveni djelatnik	301	4,9	68	4,8	369	4,9
Netko od osoblja škole	32	0,5	25	1,8	57	0,8
Netko na radnome mjestu	40	0,7	9	0,6	49	0,7
Prijatelj, poznanik	1.020	16,7	60	4,3	1.080	14,3
Ostalo	607	9,9	80	5,7	687	9,1
Nepoznato	149	2,4	125	8,9	274	3,6
Ukupno	6.123	100,0	1.410	100,0	7.533	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Otkrivanje problema ovisnosti i upućivanje na liječenje tek je početak dugotrajnog procesa. Podatci o otkrivanju problema ovisnosti se razlikuju prema glavnom sredstvu ovisnosti. Ovisnost o opijatima najčešće je otkrio neki od članova obitelji (54,2%), slijede prijatelji ili poznanici (16,7%) te policija (10,7%).

Problem zlouporabe droga kod liječenih neopijatnih ovisnika najčešće otkriva obitelj (41,9 %), a slijedi policija (32,1%), dok su ostale osobe i institucije zastupljene s manjim udjelom. Znamo da je često dolazak na liječenje neopijatnih ovisnika posljedica toga što rade odlaze na liječenje nego da protiv njih bude pokrenut kazneni postupak prema Načelu oportuniteta iz čl. 64 Zakona o sudovima za mladež.

Tablica 28. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA RAZDOBLJU RODITELJSKOG SAZNANJA ZA PROBLEM OVISNOSTI I GLAVNOM SREDSTVU

Glavno sredstvo	Roditelji saznali za prvo uzimanje							Ukupno
	Unutar prve godine	Nakon 1. godine	Nakon 2-3 godine	Nakon 4 i više godina	Roditelji za to ne znaju	Drugo	Nepoznato	
Heroin	828	861	1.832	1.489	429	166	152	5.757
%	14,4	15,0	31,8	25,9	7,5	2,9	2,6	100,0
Metadon	25	9	27	33	31	12	5	142
Ostali opijati	2	1	5	3	3	-	4	18
Buprenorfin	45	33	39	12	34	6	10	179
Tramadol	5	6	6	2	6	1	1	27
Kokain	20	19	24	22	12	5	4	106
%	18,9	17,9	22,6	20,8	11,3	4,7	3,8	100,0
Amfetamini	24	17	24	9	15	-	5	94
Ecstasy	14	6	4	5	-	1	2	32
Metamfetamin	2	-	2	-	1	1	1	7
Drugi psihostimulansi	1	-	5	-	-	-	3	9
Barbiturati	-	1	-	-	-	-	1	2
Benzodiazepini	18	12	10	9	9	10	17	85
Drugi hipnotici i sedativi	5	-	-	3	-	3	10	21
LSD	-	1	-	-	-	-	-	1
Drugi halucinogeni	1	-	-	-	1	-	-	2
Lako hlapljiva otagala	1	-	-	-	-	-	-	1
Kanabinoidi	387	173	168	88	78	15	45	954
%	40,6	18,1	17,6	9,2	8,2	1,6	4,7	100,0
Sintetski kanabinoidi	5	6	2	-	-	-	-	13
Više i ostalo	15	6	6	2	2	9	43	83
Ukupno	1.398	1.151	2.154	1.677	621	229	303	7.533
%	18,6	15,3	28,6	22,3	8,2	3,0	4,0	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Prema izjavama liječenih osoba većina roditelja je za problem ovisnosti saznala tek nakon nekoliko godina.

Roditelji ovisnika o heroinu za problem ovisnosti su najčešće saznali nakon dvije do tri godine ovisničkog ponašanja (31,8%), više od četiri godine za otkrivanje ovisnosti kod djece bilo je potrebno za 25,9 % roditelja, dok 7,5% njih za problem nije ni saznao. Ipak, gotovo svaki treći roditelj (29,4%) za ovisnost je saznao u prve dvije godine ovisničkog ponašanja svog djeteta.

Roditelji liječenih zbog zlouporabe neopijata su za problem ovisnosti saznali ranije. Za razliku od zlouporabe opijata u prve dvije godine zlouporabu kanabinoida je otkrilo čak 58,7% roditelja, nakon dvije do tri godine 17,6% roditelja, a za 9,2% roditelja je bilo potrebno više od četiri godine. Isto kao i kod heroina za probleme s kanabinoidima ne zna 8,2% roditelja.

Kokain kao glavno sredstvo koristilo je 106 osoba. Raspodjela roditeljskog uočavanja problema unutar prve godine je bilo 18,9% a kasnije se taj udio povećava. Nakon prve godine saznalo je 17,9% roditelja, a nakon 2-3 godine još 22,6%. Ukupno 59,4% roditelja je uočio problem s uzimanjem kokaina unutar prve tri godine.

Tablica 29. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA NAČINU UPUĆIVANJA NA LIJEČENJE

Upućen od	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Osobno	3.856	63,0	210	14,9	4.066	54,0
Obitelji	208	3,4	177	12,6	385	5,1
Prijatelja	109	1,8	12	0,9	121	1,6
Drugog centra za liječenje ovisnosti	46	0,8	-	-	46	0,6
Doktora primarne zaštite	1.110	18,1	44	3,1	1.154	15,3
Bolnice - druge medicinske ustanove	52	0,8	22	1,6	74	1,0
Centar za socijalnu skrb	37	0,6	190	13,5	227	3,0
Suda - ODO - Policije	175	2,9	493	35,0	668	8,9
Drugo	109	1,8	111	7,9	220	2,9
Nepoznato	421	6,9	151	10,7	572	7,6
Ukupno	6.123	100,0	1.410	100,0	7.533	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Opijatski ovisnici na liječenje najčešće dolaze osobnom odlukom (63,0%), slijedi upućivanje liječnika primarne zdravstvene zaštite (18,1%). Poticaj liječnika na tretman je rezultat dugogodišnje suradnje primarne zdravstvene zaštite i sustava za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti kao i provođenja Nacionalne strategije koje uključuje aktivno svakodnevno susretanje liječnika s ovisnicima i nadzor nad provođenjem farmakoterapije i drugih oblika terapije ovisnosti.

Na liječenje zbog zlouporabe neopijata najviše osoba je upućeno po odluci suda, općinskog državnog odvjetništva ili policije (35,0%). Osobnom odlukom ih je došlo 14,9% a Centar za socijalnu skrb je uputio 13,5% osoba zbog uzimanja neopijata. Roditelji su uputili 12,6%. Maloljetnici se i nadalje upućuju zbog posjedovanja ili drugih djela povezanih s uporabom droge na obvezno liječenje te je to jedan od glavnih načina dospijevanja u sustav. Obitelji su u toj dobi i za uporabu droga koje nisu opijati premalo senzibilizirane i rijetko odlučne u tome da mlade treba uključiti u tretman.

RIZIČNA PONAŠANJA OSOBA LIJEČENIH ZBOG ZLOUPORABE PSIHOAKTIVNIH DROGA

Život na margini društva i rizična ponašanja ovisnika uključuju sva ona ponašanja vezana uz osnovnu bolest kojima se mogu izložiti popratnim bolestima i komplikacijama. To je poglavito zajednička uporaba igala, šprica i ostalog pribora te rizično (promiskuitetno, odnosno bez korištenja zaštite) seksualno ponašanje. Hepatitis B, hepatitis C i HIV samo su neke od zaraznih bolesti pogodnih za prenošenje navedenim putovima te zbog toga populacija ovisnika ima veći rizik obolijevanja od opće populacije. Stoga je osobito važno ustrajati na provođenju mjera koje mogu smanjiti zajedničku uporabu igala i pribora te neprekidno podizati svijest o važnosti sigurnih spolnih odnosa. Uporaba kondoma i čistog pribora u interesu je ne samo pojedinog ovisnika, već je važna i za smanjenje mogućnosti zaraze ne-ovisničke populacije.

Posljedice dugotrajne upotrebe heroina se odnose na samu drogu i način na koji se koristi (t. j. ubrizgavanjem ili pušenjem). Opasnost od zlouporabe heroina je i u tome što se vrlo rijetko na ulici može kupiti čisti heroin. Uglavnom je pomiješan s različitim primjesama (šećer, kakao, brašno, mlijeko u prahu, vapno itd.) kako bi preprodavači što više zaradili. Upravo to dovodi do različitih zdravstvenih komplikacija i problema.

Podatci prikupljeni na standardnim izvještajnim obrascima omogućavaju uvid, kako u način uzimanja droga općenito, tako i u učestalost korištenja zajedničkog pribora. Ovakav način prikupljanja podataka omogućuje nam praćenje promjena u ponašanjima i obilježjima ovisničke populacije. Ukupna kvaliteta i redovitost prikupljanja podataka kroz standardni obrazac izvještavanja sve je bolja. Prema međunarodnim podatcima i u zemljama Europske unije, stope prijavljenih novodijagnosticiranih slučajeva zaraze HIV-om u intravenoznih korisnika droga uglavnom su stabilne i niske razine, ili u padu. Međutim, u mnogim bivšim sovjetskim republikama, stope su povećane.

Tablica 30. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA INTRAVENSKOM UZIMANJU OPIJATA UOPĆE I TRENUTNO

Zlouporaba opijata	Intraveniski ikada	i.v. uzimanje glavnog sredstva prošli mjesec od onih koji su ikada uzimali i.v.
6.123	4.963	435
	81,1	8,8

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Podatci o intravenoznom uzimanju opijata bilježe se za mjesec koji je prethodio posljednjem pregledu te se promatraju u odnosu na podatke o intravenoznom uzimanju opijata ikada u životu. U 2015. godini, od ukupnog broja opijatnih ovisnika liječenih u tekućoj godini, njih 4.963 (81,1%) je izjavilo da je barem jednom u životu opijate uzimalo intravenozno, dok je 435 (8,8%) intravenozno uzimalo opijate u mjesecu koji je prethodio posljednjem dolasku na liječenje.

Tablica 31. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U RAZDOBLJU 2008.-2015. GODINE U HRVATSKOJ, PREMA KORIŠTENJU ZAJEDNIČKIH IGALA I ŠPRICA U ŽIVOTU I U POSLJEDNJIH MJESEC DANA

Korištenje zajedničkih igala i šprica <u>u životu</u>								
Da	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
	68,0	68,1	61,3	61,0	59,7	59,7	57,9	47,5
Korištenje zajedničkih igala i šprica <u>u posljednjih mjesec dana</u>								
Da	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
	17,8	20,7	10,5	3,6	2,7	2,2	1,8	2,1

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Učestalost korištenja zajedničkog pribora ikada u životu i u mjesec dana prije posljednjeg pregleda pokazuje silazan trend u promatranom razdoblju od 2008. do 2015. godine. U 2008. godini je 17,8% osoba koristilo zajedničke igle i šprice u posljednjih mjesec dana prije dolaska na liječenje, a sedam godina kasnije samo 2,1%.

Postojanje i rad centara za zamjenu igala i šprica, besplatno savjetovanje i testiranje na hepatitis B, hepatitis C i HIV je u posljednjim godinama kontinuirano djelovalo na postupnu promjenu rizičnog ponašanja ovisnika o heroinu.

PREBOLJELE BOLESTI ILI POZITIVITET (ANAMNESTIČKI) U OPIJATNIH OVISNIKA

Opijatni ovisnici su po prirodi svoje bolesti i zbog načina uzimanja droga izloženi riziku za obolijevanje od bolesti koje se prenose krvlju.

Tablica 32. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE OPIJATA U HRVATSKOJ PREMA ANAMNESTIČKIM PODACIMA O ZARAŽENOSTI HEPATITISOM B, C I HIV-om (2008. – 2015. GODINA)

Ovisnici o opijatima	2008. %	2009. %	2010. %	2011. %	2012. %	2013. %	2014. %	2015. %
HIV pozitivni	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,3	0,2	0,5
Hepatitis B pozitivni	13,6	10,5	10,4	7,3	6,5	4,6	6,3	6,3
Hepatitis C pozitivni	44,6	42,3	46,0	40,5	39,2	31,8	25,1	35,8

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Intravenozno uzimanje droga predstavlja najveći rizik pojave značajnih zdravstvenih problema koji se prenose krvlju kao što su to HIV/AIDS, hepatitis B i C, predoziranje i smrti vezane uz uzimanje psihoaktivnih droga. Europske države se dosta uspješno bore protiv HIV infekcija među intravenoznim uzimateljima droga. Nažalost, još uvijek u nekim zemljama kao što je to Grčka i Rumunjska, dolazi do izbijanja HIV infekcija među ovisnicima o drogama.

U promatranom razdoblju od 2008. do 2015. godine broj hepatitis B pozitivnih opijatnih ovisnika pokazuje silazan trend (2008.-13,2%;2009.- 10,5%; 2010.- 10,4%; 2011.-7,3%; 2012.- 6,5%; 2013.-4,6%; 2014.-6,3%). U analiziranoj 2015. godini je udio pozitivnih na hepatitis B bio kao i godinu ranije, 6,3%.

Podatci o rezultatima testiranja na hepatitis C pokazuju da se isto tako nastavlja trend laganog pada udjela pozitivnih osoba ali je njegov udio i nadalje visok, višestruko veći no što se procjenjuje za opću populaciju. U odnosu na 2014. godinu kad je bio 25,1% udio se vratio na razinu kakav je bio prethodnih godina – 35,8%.

Udio HIV pozitivnih osoba već je dulji niz godina niskih vrijednosti i stabilnog *trenda* i iznosi 0,5%. U 2014. godini se smanjio na 0,2%. Ovo možemo zahvaliti i trajnoj edukaciji, dobroj obaviještenosti, modernoj farmakoterapiji, radu centara za savjetovanje te programu zamjene igala i šprica.

Tablica 33. OSOBE LIJEČENE U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA ZABILJEŽENIM POPRATNIM BOLESTIMA I POREMEĆAJIMA

Dijagnoze prema MKB-10		Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata	
		Broj	%	Broj	%
F60-F69	Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih	75	19,2	9	14,5
F30-F39	Afektivni poremećaji (depresija, poremećaji raspoloženja)	80	20,5	6	9,7
F40-F48	Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji	38	9,7	3	4,8
F10	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem alkohola	105	26,9	20	32,3
F20-F29	Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji	64	16,4	14	22,6
F90-F98	Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji	-	-	2	3,2
F00-F09	Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	28	7,2	7	11,3
F50-F51	Poremećaji hranjenja	-	-	1	1,6
Broj dijagnoza		390	100,0	62	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Ovisnost kao kroničnu recidivirajuću bolest često prate druge dijagnoze mentalnih bolesti i poremećaja. Često je teško razlučiti da li psihijatrijska dijagnoza dovodi do uzimanja droga ili obrnuto. Obično se paralelno liječi i ovisnost i komorbiditetni poremećaj.

Najčešće se radi o poremećajima ličnosti i poremećajima ponašanja, afektivnim i neurotskim poremećajima, duševnim poremećajima i poremećajima ponašanja uzrokovanim alkoholom te drugim kroničnim bolestima vezanim uz rizična ovisnička ponašanja. Depresivni poremećaj često dovodi do potrebe „samo-liječenja“ pa kao posljedica počinje i uzimanje psihoaktivnih droga. Ali i neke droge dovode do pojave depresije, anksioznosti ili nekih drugih emocija. Poremećaj osobnosti, koji je vrlo čest kod ovisnika o drogama, može u svojoj slici imati i depresivne smetnje i zlouporabu sredstava ovisnosti. Psihostimulansi, ecstasy, psihodepresori (benzodiazepini) mogu izazvati depresivne simptome.

Podatci iz 2015. govore da je od 7.533 liječenih osoba njih 5,2% imalo barem jednu popratnu dijagnozu. I kod ovisnika o opijatima i neopijatima, najviše uzimaju alkohol.

OVISNIČKA POPULACIJA I SUKOB I SA ZAKONOM

I dok je u tijeku istražni postupak ili su u zatvoru zbog toga što su došli u sukob sa zakonom, ovisnici o drogama nužno moraju nastaviti tretman. Samo detoksikacija u zatvoru ili boravak u zatvoru nije dovoljan tretman.

Tretman koji počinje u zatvoru potrebno je nastaviti i nakon puštanja na slobodu budući je liječenje i oporavak težak proces koji se mora nastaviti i tijekom daljnjeg života korisnika. Bez pravog liječenja, većina ovisnika o drogama će ih ponovno koristiti nakon što se vrate u svoje životno okruženje, iako znaju da ih to može vratiti u zatvor, ili ih čak ubiti.

Tablica 34. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA VRSTI SADAŠNJIH SUDSKIH PROBLEMA

Sadašnji sudski problemi	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	broj	%	broj	%	broj	%
Nema	5.031	82,2	508	36,0	5.539	73,5
Ima, u vezi sa sredstvima ovisnosti	580	9,5	674	47,8	1.254	16,6
Ima, nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	367	6,0	88	6,2	455	6,0
Nepoznato	145	2,4	140	9,9	285	3,8
Ukupno	6.123	100,0	1.410	100,0	7.533	100,0
Za one koji imaju sudske probleme – tip sudskih problema						
Započeta istraga	46	4,9	39	5,1	85	5,0
Sudski proces u tijeku	310	32,7	272	35,7	582	34,1
Pod uvjetnom je kaznom	340	35,9	210	27,6	550	32,2
Očekuje izvršenje kazne	108	11,4	23	3,0	131	7,7
Nalazi se u pritvoru	13	1,4	1	0,1	14	0,8
Nalazi se u zatvoru	51	5,4	14	1,8	65	3,8
Nepoznato	79	8,3	203	26,6	282	16,5
Ukupno	947	100,0	762	100,0	1.709	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Analizom onih ovisnika koji imaju sudske probleme razvidno je da je najviše opijatnih ovisnika pod uvjetnom kaznom (340 - 35,9%). Sudski proces je u tijeku kod (310 - 32,7% ovisnika o opijatima. Izvršenje kazne očekuje 11,4% osoba. U zatvoru se nalazi 5,4% liječenih zbog opijata. Kod neopijatnih ovisnika najzastupljeniji oblici sadašnjih sudskih problema najzastupljeniji su oni kojima je sudski proces u tijeku (272 – 35,7%) a slijede oni koji su pod uvjetnom kaznom (210- 27,6%).

U vrijeme liječenja, 82,2% ovisnika o opijatima te 36,0% ovisnika o neopijatima izjavljuje da nema sudskih problema. Sveukupno promatrano, probleme sa zakonom u tekućoj godini nema 73,5% svih liječenih.

Tablica 35. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA VRSTI RANIJIH SUDSKIH PROBLEMA

Raniji sudski problemi	Zlouporaba opijata		Zlouporaba neopijata		Ukupno	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Nije ih imao	1.654	27,0	765	54,3	2.419	32,1
Imao ih je	4.397	71,8	524	37,2	4.921	65,3
Nepoznato	72	1,2	121	8,6	193	2,6
Ukupno	6.123	100,0	1.410	100,0	7.533	100,0
Za one koji su imali ranije sudske probleme-tip sudskih problema						
Kažnjavan prekršajno	1.138	25,9	301	57,4	1.439	29,2
Kažnjavan uvjetnom kaznom	1.163	26,4	58	11,1	1.221	24,8
Kažnjavan zatvorskom kaznom	1.099	25,0	51	9,7	1.150	23,4
Bio u zatvoru više puta	559	12,7	13	2,5	572	11,6
Bio u pritvoru	343	7,8	44	8,4	387	7,9
Nepoznato	95	2,2	57	10,9	152	3,1
Ukupno	4.397	100,0	524	100,0	4.921	100,0

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Podatci o ranijim sudskim problemima kod opijatnih ovisnika pokazuju da ih je 71,8% imalo neke probleme sa zakonom u prošlosti. Najčešće su bili kažnjavani uvjetnom kaznom (26,4%), prekršajnom kaznom (25,9%) te zatvorskom kaznom (25,0%).

Među osobama koje su koristile neopijate, različite sudske probleme ranije je u životu imalo njih 37,2%. Podatci o tipu sudskih problema pokazuju da su najviše kažnjavani prekršajno (57,4%), uvjetnom kaznom (11,1%) i zatvorskom kaznom (9,7%). Nažalost, moramo konstatirati da još uvijek postoji veliki broj nepoznatih (neispunjenih) podataka.

Tablica 36. OSOBE LIJEČENE ZBOG ZLOUPORABE DROGA U HRVATSKOJ 2015. GODINE PREMA VRSTI SADAŠNJIH I PRIJAŠNJIH SUDSKIH PROBLEMA

Raniji sudski problemi	Sadašnji sudski problemi				
	Nema	Ima, u vezi sa sredstvima ovisnosti	Ima, nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	Nepoznato	Ukupno
Nije ih imao	1.986	237	180	16	2.419
Imao/la u vezi sa sredstvima ovisnosti	2.666	296	164	102	3.228
Imao/la nije u vezi sa sredstvima ovisnosti	804	672	105	112	1.693
Nepoznato	83	49	6	55	193
Ukupno	5.539	1.254	455	285	7.533

Izvor podataka: HZJZ, Registar liječenih ovisnika o drogama

Kombiniranjem podataka o ranijim i sadašnjim sudskim problemima razvidno je da problem s kršenjem zakona nikada nije imalo 1.986 osoba od ukupno 7.533 osoba liječenih zbog zlouporabe droga tijekom 2015. godine, što iznosi 26,4%. Iz toga proizlazi da je 69,8 % svih liječenih ovisnika barem jednom u životu iskusilo neku vrstu sudskih problema ,a za 3,8 % (285 osoba) nije poznat taj podatak.

**„Izvešće o osobama liječenim zbog zlouporabe
psihoaktivnih droga u Hrvatskoj u 2015. godini“**

Izdavač:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Zagreb, Rockefellerova 7

www.hzjz.hr

Autori:

Dragica Katalinić, dr. med.

Andreja Huskić

Suradnici:

Mario Hemen

WEB izdanje

2016.